

AIKA: Keskiviikko 26.11.2025 klo 9.00-11.02

PAIKKA: Ylöjärven kaupungintalo, kaupunginhallituksen kokoushuone, Kuruntie 14

Osallistujat:

jäsenet:

Nurminen Ilmari, pj
Haapaniemi Jari, 1 vpj.
Vahvelainen Saana, 2 vpj.
Ahonen Jussi-Pekka
Haapajoki Henri
Jussila Anne-Mari
Litmanen Linda
Minkkinen Minna
Mustakallio Jaakko
Mäkinen-Aakula Marjo
Pispala Kristiina
~~Porttikivi Ilkka~~
Träskbäck Jocka

varajäsenet:

~~Julin Sofia~~
~~Puntalo Riikka~~
~~Kouhia Raimo~~
~~Jäppinen Karita~~
~~Rajamäki Minna~~
~~Leino Ida~~
~~Jarva Marko~~
~~Tapio Mitja~~
~~Jussila Perttu~~
~~Hjerppe Ilkka~~
~~Penttilä Harri~~
Kallio Kalle
Järvenpää Elina

Muut osallistujat:

Nurminen Päivi
Palosaari Saija
Lehrbäck Minna
Yli-Rajala Juha
Piiparinen Pauli
Kauppinen Eero
Periviita Mika
~~Nordling Merja~~
Hiekkataipale Henri
Milka Valtanen

seutujohtaja, esittelijä, TKS
hallintopäällikkö, sihteeri, TKS
seutuassistentti/tiedottaja, TKS
kuntajohtajakokouksen pj., Tampere
kaupunginjohtaja, Ylöjärvi § 142
liikennejärjestelmäpäällikkö, TKS § 138-145
joukkoliikennejohtaja, Tampere § 138-145
~~hyvinvointipäällikkö, TKS § 145~~
controller, Tampere § 146
toimittaja, Suomen Kuvalehti § 138-143

Ilmari Nurminen
puheenjohtaja

Saija Palosaari
pöytäkirjanpitäjä

Pöytäkirjan tarkastus

Paikka ja aika Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä ____/____2025

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty.

Minna Minkkinen

Pöytäkirja yleisesti nähtävänä

Paikka ja aika Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän toimisto

____/____2025

Todistaa

Saija Palosaari

Käsiteltävät asiat:

138 § KOKOUKSEN AVAUS	4
139 § KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS	4
140 § PÖYTÄKIRJANTARKASTAJAN VALINTA	5
141 § TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEN	6
142 § TIEDOKSI ANNETTAVAT ASIAT	7
143 § YLÖJÄRVEN KAUPUNGINJOHTAJA PAULI PIIPARISEN AJANKOHTAISKATSAUS	8
144 § HENKILÖJUNALIIKENTEEN LISÄLIKENNÖINTIVAIHTOEHDOT 2030-LUVULLE	9
145 § SEUTUHALLITUKSEN KANNANOTTO RAIDEREFORMIN VALMISTELUSTA	14
146 § SIVISTYPALVELUJEN SEUDULLISET TILANNEKATSAUKSET	17
147 § SEUTUSTRATEGIAN PÄIVITYS, KUNNANHALLITUSTEN YHTEISEN TYÖPAJAN KOOLLE KUTSUMINEN	20
148 § SEUTUJOHTAJAN PÄÄTÖSPÖYTÄKIRJAT	22
149 § SEURAAVAT KOKOUKSET	23
150 § MUUT ASIAT	23
151 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN	23

138 § KOKOUKSEN AVAUS

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00.

139 § KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS

	Seutuhallitus 26.11.2025
Päätösehdotus.	Puheenjohtaja Nurminen: Todetaan kokous laillisesti koolle kutsutuksi. Todetaan kokous päätösvaltaiseksi.
Päätös.	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Perustelut.	Kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Kokouskutsu on lähetettävä viimeistään 7 päivää ennen kokousta. Esityslista lähetetään mahdollisuuksien mukaan kokouskutsun yhteydessä. Kokouskutsu lähetetään toimielimen päättämällä tavalla jäsenille, henkilökohtaisille varajäsenille ja muille, joilla on läsnäolo-oikeus tai -velvollisuus ko. kokouksessa. Seutuhallitus ja muut toimielimet ovat päätösvaltaisia, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä. Kokouskutsu ja esityslista on toimitettu sähköisesti 19.11.2025

140 § PÖYTÄKIRJANTARKASTAJAN VALINTA**Seutuhallitus 26.11.2025**

Päätösehdotus.

Puheenjohtaja Nurminen:

Pöytäkirjan tarkastusvuorossa on Minna Minkkinen.

Pöytäkirja tarkastetaan ja allekirjoitetaan sähköisessä allekirjoitusjärjestelmässä.

Päätös.

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Perustelut.

Pöytäkirjan laatii puheenjohtajan johdolla pöytäkirjanpitäjä. Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa pöytäkirjanpitäjä. Pöytäkirja tarkastetaan toimitelimen päättämällä tavalla.

Pöytäkirja pidetään nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Pöytäkirjantarkastaja on valittu aakkosjärjestyksessä seutuhallituksen varsinaisten jäsenten joukosta.

Kuntayhtymällä on käytössä sähköinen, vahvaan tunnistukseen perustuvan allekirjoituspalvelu, jolla pöytäkirjat tarkastetaan ja allekirjoitetaan.

141 § TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEN

Seutuhallitus 26.11.2025

Päätösehdotus.	Puheenjohtaja Nurminen: Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.
Päätös.	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Perustelut.	Esityslista on toimitettu sähköisesti 19.11.2025

142 § TIEDOKSI ANNETTAVAT ASIAT

Seutuhallituksen edellisen kokouksen 29.10.2025 toimeenpano

ASIA	TOIMEENPANO
Perehdytysteema, seudullinen tulevaisuustyö	Seutuhallitus on perehdytetty seutuyhteistyön teemoihin syksyn kokouksissa.
Seutustrategian päivitystyön käynnistäminen	Seutustrategian päivitystyö on käynnistetty. Päättäjäkysely valtuutetuille auki 21.11. asti.
Lukiokoulutuksen tiekartta	Tiekartan toimenpiteitä toteutetaan vuosina 2025-2028 sivistyspalvelujen seututyöryhmässä.
Toiminnallisten tavoitteiden ja talouden toteutuminen 1.1.-31.8.2025	Seuraava raportointi seutuhallitukselle tilinpäätöksen yhteydessä.
Kuntayhtymän toiminnan painopisteet ja alustava talousarvio vuodelle 2026	Talousarviovalmistelua on jatkettu, seutuhallitus hyväksyy vuoden 2026 talousarvion kokouksessaan 17.12.

Seudullinen väestökatsaus lokakuu 2025

[Väestö- ja työllisyyskatsaukset - Tampereenseutu](#)

Seudullinen työllisyyskatsaus lokakuu 2025

Kuntajohtajakokouksen muistio 10.10.2025

Seutuhallitus 26.11.2025

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

merkitä asiat tiedoksi.

Päätös.

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Lisätietoja.

Hallintopäällikkö Saija Palosaari
puh. 044 423 5389, saija.l.palosaari@tampereseutu.fi

143 § YLÖJÄRVEN KAUPUNGINJOHTAJA PAULI PIIPARISEN AJANKOHTAISKATSAUS

	Seutuhallitus 26.11.2025
Päätösehdotus.	Seutujohtaja Nurminen: Seutuhallitus päättää merkitä ajankohtaiskatsauksen tiedoksi.
Päätös.	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Liitteet.	Kaupunginjohtajan esitysmateriaali
Lisätietoja.	Hallintopäällikkö Saija Palosaari puh. 044 423 5389, saija.l.palosaari@tamperenseutu.fi
Perustelut.	Hallintopäällikkö Palosaari Seutuhallituksen on hyvä perehtyä kaupunkiseudun kuntien kehittämisenäkymiin myös Tampereen kokoustilan ulkopuolella. Seutuhallitus päätti kokouksessaan 27.8.2025, että se kokoontuu kussakin jäsenkunnassa kerran valtuustokauden aikana, mikä tarkoittaa vuosittain kahden kokouksen järjestämistä Tampereen ulkopuolella. Ensimmäiseen vierailukokoukseen seutuhallitus kokoontuu 26.11.2025 Ylöjärvellä. Ylöjärven kaupunginjohtaja Pauli Piiparinen esittelee Ylöjärven kaupungin kehittämisenäkymiä ja seutuyhteistyön merkitystä kaupungin kehitykselle.

144 § HENKILÖJUNALIIKENTEN LISÄLIIKENNÖINTIVAIHTOEHDOT 2030-LUVULLE

	Seutuhallitus 26.11.2025
Päätösehdotus.	Seutujohtaja Nurminen: Seutuhallitus päättää hyväksyä henkilöjunaliikenteen lisäliikenteen liikennöintivaihtoehdot (VE0+-VE3) kuntien päätöksenteon pohjaksi.
	<u>Seutujohtajan korjattu päätösehdotus:</u>
	Seutuhallitus päättää hyväksyä henkilöjunaliikenteen lisäliikenteen liikennöintivaihtoehdot (VE0+, VE1A, VE1B, VE2, VE3) taulukon 2. mukaan kuntien päätöksenteon valmistelun pohjaksi.
Päätös.	Korjattu päätösehdotus hyväksyttiin. Milka Valtanen poistui kokouksesta asian esittelyn jälkeen ennen keskustelua ja päätöksentekoa.
Käsittelyvaiheet.	Raidereformityöryhmä 11.11., Kuntajohtajakokous 21.11.
Liitteet.	Tampereen kaupunkiseudun lähijunahankintojen suunnittelu
Tiedoksi	Jäsenkunnat, LVM (kirjaamo, Wahrmann Alma, Nykänen Emmi, Koistinen Elli, Immonen Elina), Traficom (kirjaamo, Laalo Teemu, Pätynen Anna, von Zansen Jani, Vuorela Kimmo, Rare, Eklund Pipsa), Suomen Ostoliikennekalusto Oy (Mette Joakim, Purhonen Kai-Petteri), Akaan kaupunki, Joukkoliikennejohtaja Periviita
Perustelut.	Liikennejärjestelmäpäällikkö Kauppinen ja joukkoliikennejohtaja Periviita

Lähtökohdat

Lähijunaliikenteen edistäminen on keskeinen osa Tampereen kaupunkiseudun Rakennesuunnitelman 2040+ toteutumista ja kestävästä liikkumisesta edistämistä. Raidereformi on puolestaan hallitusohjelman keskeisiä uudistuksia, jossa valtion tilaama ostoliikenne kilpailutetaan ensi kertaa Suomen historiassa. Raidereformin toimeenpanemiseksi talouspoliittinen ministerivaliokunta on linjannut, että valtion ostoliikenteen hankinnan valmistelua jatketaan nykyiseen ostoliikennekokonaisuuteen perustuen. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa junalla voi matkustaa yhtä

laajasti kuin nytkin. Nykyinen ostoliikennesopimus VR:n kanssa päättyy vuoden 2030 lopussa. Uusi, noin kymmenen vuotta kestävä sopimuskausi on määrä aloittaa 1.1.2031.

Nykytilanne Tampereen seudun lähiliikenteessä (kjk ja sh 8-9/2025)

Ratasuunta	Valtion kustantama henkilöjunaliikenne (jatkoksin valtion kustantama)	Kuntien kustantama henkilöjunaliikenne (jatkoksin kuntien kustantama)
Lännen (Porin) suunta	Porin IC-junaliikenne 2h vuorovälillä Nokian M- ja R-junaliikenteen vuoropareista 7/17 eli noin <u>41 %</u>	Nokian M- ja R-junaliikenteen vuoropareista 10/17 eli noin <u>59 %</u>
Pohjoisen (Seinäjoen) suunta	Vain yöjunaliikennettä	-
Idän (Oriveden) suunta	Vain kiskobussit (4 vuoroparia)	-
Etelän (Helsingin) suunta	R-junaliikenne kokonaan eli 12 vuoroparia M-junaliikenteen vuoropareista 2/7 eli <u>29 %</u> Yöjunaliikenne	M-junaliikenteen vuoropareista 5/7 eli <u>71 % (mukaan myös Toijala)</u>

Tampereen kaupunkiseudun kannalta on huomioitava, että valtio kustantaa 2030-luvulla sen lähijunaliikenteen, jonka se nykyisinkin kustantaa eli osan R- ja M-junaliikenteestä. Kuntien on mahdollista hankkia myös uutta lähijunaliikennettä osana ostoliikenteen kilpailutusta. Lähtökohtaisesti kaikki lisäliikenne eli tarjonnan laajentaminen viikonlopuille, nykyisten vuorovälien tihentäminen tai uusien reittien avaaminen on kuntien maksettava. Jos lähijunaliikennettä halutaan lisätä 2030-luvulla tulee kuntien tehdä alustavat päätökset lähijunaliikenteen hankinnoista alkuvuoteen 2026 mennessä.

Kansallisen raidereformin etenemistä on käsitelty seutuhallituksessa ja kuntajohtajakokouksessa kevään ja syksyn 2025 aikana. Valmistelutyöryhmäksi on perustettu radanvarsikuntien edustajista koostuva raide-ryhmä, joka toimii osana seudullisen liikennejärjestelmäsuunnittelun kokonaisuutta.

Hankittavan lisäliikenteen valmistelu

Ostoliikenteen kilpailuttaminen henkilöjunaliikenteessä eli kansallinen raidereformi edellyttää, että Tampereen kaupunkiseudun kuntarahoitteisista lisävuoroista tulee olla kunnissa omat suunnitelmat.

LVM edellyttää kuntien ilmaisevan tammikuuhun 2026 mennessä lisäliikenteen osalta:

- reitti ja pysähdyspaikat
- suunniteltu päivittäinen vuoromäärä, vuoroväli ja kokonaismatka-aika, toivottu liikennöinti-aika, tarvittava matkustajakapasiteetti
- ratakapasiteetin alustava varmistaminen uusien vuorojen osalta

- kuntien tulee tehdä sitovat päätökset liikenteen ja siihen käytettävän kaluston rahoituksesta.
- tarvittavat infratoimenpiteet rataverkolla

Kuntien suunnittelua ja päätöksentekoa tukemaan on tilattu selvitys 2030-luvun lisäliikenteestä WSP Finland Oy:lta. Selvitystä on käsitelty seudullisessa raidereformin työryhmässä.

Selvityksen tavoitteena on määrittää kustannustehokkaat mahdollisuudet lisätä seudullista lähijunaliikennettä säilyttäen siihen nykyiset lähijunaliikenteen valtion kustantamat vuorot ja kuntien kustantamat vuorot.

Selvityksen pohjalle on tunnistettu seuraavat lähtökohdat:

- Uudet MAL5-sopimuksen seisakkeet (Ylöjärvi, Harjuniitty, Epilä, Sääksjärvi, Messukylä, Ruutana), jotka ovat parhaillaan suunnittelussa
- Nokian ja Toijalan suuntien lähijunaliikenteen lisäämismahdollisuudet
- Uuden lähijunaliikenteen suunnittelu Oriveden ja Ylöjärven suuntiin
- Ei mittavia infratoimenpiteitä, kuten uusia kaksoisraideosuuksia, mutta rakenteilla olevat hankkeet huomioidaan, kuten Tampereen ja Nokian henkilöratapihat
- Ratakapasiteetin huomiointi Väylävirastossa. Seudullinen lähijunaliikenne on alisteinen markkinaehtoiselle kaukoliikenteelle, eikä esim. tavaraliikennettä voida estää. Lähijunaliikennettä voidaan kuitenkin yhteensovittaa tavaraliikenteen kiintiötarpeet huomioiden.

Jotta seudullinen lähijunaliikenne olisi tehokasta tulee lähijunaliikennelinjojen olla heilurilinjoja eli Tampereen läpi kulkevia, kuten M-junaliikenne on nykyisin.

Ehdotettavat liikennöintimallit

Liikennöintimallien luonti on edennyt kunnille ehdotettaviin liikennöintimalleihin. Yksittäisten uusien lähijunavuorojen aikatauluihin voi tulla vielä muutoksia, koska vuoden 2031 ratakapasiteettitarpeista ei ole päätöksiä. Junaliikenteen yhteensovittamiselle ja ratakapasiteetin jakoneuvotteluille on riittävästi aikaa.

MAL5-sopimuksessa on kohdistettu rahoitusta seuraavien seisakkeiden ja asemien suunnitteluun: Sääksjärvi, Messukylä, Ruutana, Orivesi, Ylöjärvi, Epilä ja Harjuniitty. Uusien MAL5-seisakkeiden käyttöönoton osalta voidaan tehdä seuraavat johtopäätökset: Epilän ja Sääksjärven seisakkeet on otettavissa käyttöön nykyiselle lähijunaliikenteelle ja niiden toteuttamista on mahdollista edistää nopeallakin aikataululla. Nokian Harjuniityn seisakkeelle ei voi toteuttaa tiheää lähijunaliikennettä

ennen lisäraideinvestointeja. Harjuniityn lähijunaliikenteen estää Porin radan yksiraiteisuus ja Porin kaukojunat.

Ylöjärven, Messukylän ja Ruutanan seisakkeiden toteuttaminen edellyttää uutta lähijunalinjaa, eli niitä ei voi kytkeä nykyiseen lähijunalinjastoon. Toisaalta jos Orivedelle ja Ylöjärvelle löytyy valmius lähijunaliikenteen käynnistämiseen, kaikki mainitut seisakkeet on syytä toteuttaa, jotta liikennöinti olisi mahdollisimman kannattavaa ja seudun kuntia sekä asukkaita hyödyttäviä.

Taulukko 1. MAL5-seisakkeiden lähijunaliikenteen edellytykset.

Seisake	Käyttöönottomahdollisuus nykyisille ostoliikennejunille	Käyttöönottomahdollisuus kaukojunille	Käyttöönoton edellytykset
Sääksjärvi	Voidaan ottaa käyttöön kaikille nykyisille R- ja M-junille	Kaukojunien mahdollista pysähtyä, jos operaattori näkee pysähdysten kannattavaksi	-
Epilä	Voidaan ottaa käyttöön kaikille nykyisille M-lähijunille Ei tarkoituksenmukaista lisätä Porin ja Rauman junille	Rataosalla ei markkinaehtoista kaukoliikennettä	-
Harjuniitty	Mahdollista lisätä Porin ja Rauman junien pysähdyspaikaksi Ei mahdu nykyisiin M-junien kierrosaikoihin	Rataosalla ei markkinaehtoista kaukoliikennettä	Kaksoisraide Lielahdesta vähintään Tesomalle M-junaliikenteen lisävuorotarjonnan
Ylöjärvi	Rataosalla ei nykyisin ostoliikennettä	Kaukojunien mahdollista pysähtyä, jos operaattori näkee pysähdysten kannattavaksi	Vaatii uutta lähijunalinjaa
Messukylä	Voidaan ottaa käyttöön kiskobusseille	Kaukojunien mahdollista pysähtyä, jos operaattori näkee pysähdysten kannattavaksi	Vaatii uutta lähijunalinjaa
Ruutana	Voidaan ottaa käyttöön kiskobusseille	Kaukojunien mahdollista pysähtyä, jos operaattori näkee pysähdysten kannattavaksi	Vaatii uutta lähijunalinjaa

Vaihtoehtojen pohjalla on nykyinen ostoliikenne, johon on lisätty tarjontaa eri tavoin Ylöjärven, Oriveden ja Toijalan ratasuunnille nykyinfran mahdollistamissa rajoissa. Tarkasteluun ei ole otettu vaihtoehtoja, joiden kalustokierrot eivät ole tehokkaita tai vuoroväleistä muodostuu epätasaisia.

Taulukko 2. 2030-luvulle tunnistetut lisäliikennevaihtoehdot.

Vaihtoehto	Lisäliikenteen kuvaus
VE0+	Nykyiset liikennehankinnat laajennettuna viikonlopuille.
VE1A	Uusi linja Ylöjärvi–Orivesi 2 h vuorovälillä 2 lisävuoroa iltaruuhkassa Tampere–Nokia
VE1B	Uusi linja Ylöjärvi–Orivesi 1 h vuorovälillä
VE2	Porin junien jatkaminen Orivedelle Tampere–Orivesi 1 h vuoroväli 2 lisävuoroa iltaruuhkassa Tampere–Nokia
VE3	Turun suunnan lähijunaliikenne 1 h vuorovälillä

Vaihtoehdoista on laadittu kuntakohtaiset arviot brutto- ja nettokustannuksista vuosittain seudun kuntien välisen kustannusjakoperiaatteen mukaisesti, joka on sovittu vuonna 2022 M-junaliikenteen lisävuorojen tilaamisen yhteydessä. Ne löytyvät liitteestä. Bruttokustannukset tarkentuvat kilpailutuksen ja seudun ja valtion kustannusjakoperiaatteen selkeydyttyä. Kaikki esitetyt lisäliikenteen vaihtoehdot perustuvat Porin junien hyödyntämiseen seudun liikenteessä. Kalustokustannusten jaosta ei ole sopimusta Traficomien tai uuden kalustoyhtiön kanssa. Kustannusjako määritetään alustavasti yhteisrahoitussopimuksessa.

Nettokustannuksissa isoin epävarmuus on matkustajamäärissä. Matkustajamääriä ei ole arvioitu tässä vaiheessa ratasuunnittain, vaan subventioasteena on käytetty Nyssen 80 %:n arviota, joka on hyvinkin korkea epävarmuuden vuoksi. Lipputuloarvioksi Nysse on määritellyt 1,5 €/matka.

Oriveden suunnan liikennöintikustannuksissa ei ole huomioitu, että kiskobussien korvaaminen lähijunilla voi tuoda valtion rahoituksen neljällä lähijunavuoroparille. Asiasta on alustava puoltaminen LVM:ltä, mutta muita kiskobussikuntia on vielä kuultava. Tällöin kiskobusseista olisi siis vaihtoyhteys Oriveden asemalta. Orivesi-Tampere rataosa on sähköistetty, jolloin dieselkalustolla liikennöinti sähköistetyillä rataosalla ei ole mielekäästä ilmastotavoitteiden kannalta.

Esitetyt vaihtoehdot etenevät seuraavaksi kuntiin keskusteltavaksi lopullista päätöksentekoa tukemaan. Koska jokaisen radanvarsikunnan päätöksellä on vaikutus seudun toisiin kuntiin ja seudulliseen kokonaisuuteen, on asian käsittelyn jatkaminen seudullisesti koordinoiden tarpeellista.

Etenkin Oriveden uuden lisäliikenteen kannalta on ratkaisevaa, että Tampere ja Kangasala ovat myös tilaamassa liikennettä ja toteuttavat vähintään Messukylän ja Ruutanan seisakkeet. Lempäälän ja Nokian osalta ratkaisevaa on, että myös Akaa sekä Tampere sitoutuvat M-junaliikenteen jatkamiseen. Ylöjärven lähijunaliikenne edellyttää lähijunaliikennettä Orivedelle, joten Ylöjärven lähijunaliikenne on sidoksissa Tampereen, Kangasalan ja Oriveden päätöksiin.

Asiaa kokouksessa selostavat liikennejärjestelmäpäällikkö Eero Kauppinen ja joukkoliikennejohtaja Mika Periviita.

145 § SEUTUHALLITUKSEN KANNANOTTO RAIDEREFORMIN VALMISTELUSTA

	Seutuhallitus 26.11.2025
Päätösehdotus.	Seutujohtaja Nurminen: Seutuhallitus päättää hyväksyä Tampereen kaupunkiseudun seutuhallituksen kannanoton raidereformin valmistelusta, että kannanotto toimitetaan valtioneuvoston kanslialle, LVM:lle ja Traficomille.
Päätös.	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Käsittelyvaiheet.	Raidereformityöryhmä 11.11., Kuntajohtajakokous 21.11.
Liitteet.	
Tiedoksi.	Valtioneuvoston kanslia kirjaamo, LVM (kirjaamo, Wahrmann Alma, Nykänen Emmi, Koistinen Elli, Immonen Elina), Traficom (kirjaamo, Laalo Teemu, Pätynen Anna, von Zansen Jani, Vuorela Kimmo, Rare, Eklund Pipsa), Suomen Ostoliikennekalusto Oy (Mette Joakim, Purhonen Kai-Petteri), joukkoliikennejohtaja Periviita
Perustelut.	Liikennejärjestelmäpäällikkö Kauppinen ja joukkoliikennejohtaja Periviita Tampereen kaupunkiseudun lähijunaliikenteen tulevaisuuden kannalta raidereformissa on tunnistettu neljä kriittistä asiaa. Ne vaikuttavat ratkaisevasti lähijunaliikenteen tehokkuuteen ja sitä kautta kuntien kustannuksiin. Kannanotto valtiolle on valmisteltu yhdessä Nyssen ja seudullisen raidereformin työryhmän kanssa. Se on osoitettu valtioneuvostolle, valtioneuvoston kanslialle, LVM:lle ja liikenne- ja viestintävirasto Traficomille, jotka vastaavat raidereformista. Uuden ostoliikenteen kalustostrategiasta vastaa Ostoliikenteen kalustoyhtiö, jonka omistajaohjauksesta vastaa valtioneuvoston kanslia. <i>Valtion kustantama ostoliikenne ja kuntien ostama lisäliikenne on yhtenäinen kokonaisuus</i> <i>Tampereen kaupunkiseudun nykyinen M-junaliikenne kytkeytyy saumattomasti valtion kustantamaan ostoliikenteeseen. M-junaliikenteen kalustokierto on kytketty R-junaliikenteeseen, mikä vähentää merkittävästi sekä valtion että kuntien kuluja.</i>

Raidereformi uudistus ei saa johtaa osaoptimointiin valtion ja kuntien välillä, vaan kalustonkäyttö tulee olla tehokasta sekä yhteensovitettua. Muuten ylimääräisistä kaluston varikkosiirroista tulisi useiden satojen tuhansien eurojen lisälasku vuosittain veronmaksajille.

Käyttökelpoisten Sm4-lähijunien saatavuus on turvattava 2040-luvun alkuun asti

Jo nykyisin käytössä olevat 30 Sm4-lähijunaa ovat elinkaarensa loppupuoliskolla, jolloin niiden elinkaaren jatko nousee esille 2030-luvun ostoliikennettä suunniteltaessa. Valtion on tunnistanut Sm4-lähijunien elinkaarijatkon tuovan noin 5–6 M euron säästön vuosittain siihen nähden, että tilataan uusia lähijunia. Sm4-lähijunien elinkaaren jatkeesta ei ole vielä päätöksiä.

Tampereen kaupunkiseutu toteaa Sm4-lähijunien olevan erinomaisesti soveltuvia seudun suunnittelemaan lisäliikenteen tarpeeseen kapasiteetin ja kustannusten kannalta. Tampereen kaupunkiseudun 2030-luvun lisäliikenne vaatisi arvioilta vain 0–2 lähijunaa. Tampereen kaupunkiseutu katsoo, että Sm4-lähijunien elinkaaren jatko on selvitettävä ja säästöpotentiaalin arvioita tarkemmin, kuten Traficomien selvityksessä ”Henkilöliikenteen raidemarkkinat ja palvelut Suomessa 2030-luvulla (2025)” on todettu.

Kuntien päätöksentekoon 2030-luvun lähijunaliikenteestä vaaditaan lisää aikaa syyskuuhun 2026

Valtion asettama päätöksenteon aikataulu kunnille 2030-luvun lisäliikenteestä on helmikuussa 2026, mikä on kunnille täysin kohtuuton ja perusteeton. Kuntien päätöksenteon erittäin tiukkaa aikataulua on perusteltu uusien Sm7-lähijunien hankinnan aikataululla. Tampereen kaupunkiseutu ei tavoittele omaa erillistä junakalustoa lisäliikenteeseen, vaan Pori-Tampere-välin junien hyödyntämistä nykyinen Pori-Tampere-välin tarjonta huomioiden.

Valtion eli Traficomien tarkemmat suunnitelmat 2030-luvun liikenteestä valmistunevat aikaisintaan tammikuussa 2026. Tämän jälkeen tarvitaan vielä seudun ja valtion liikenteen yhteensovitukselle aikaa, jonka työstäminen aloitetaan jo tänä vuonna.

Tampereen kaupunkiseudun lisäliikenteen lisäkalustotarve on nykyisen ratakapasiteetin puitteissa arvioilta vain 0–2 lähijunayksikköä, jolloin kuntien kustantaman lisäliikenteen kokonaisuus on verrattain helposti huomioitavissa valtakunnan kokonaisuudessa. Mahdollinen Turku-Tampere-välin ostoliikenne vaatii enemmän kalustoa.

Tampereen kaupunkiseudun uusien seisakkeiden tekniset ratkaisut ja kustannukset saadaan tietoon kevään 2026 aikana MAL5-sopimuksen mukaisesti. Kunnat tekevät päätöksen kokonaisuuden osalta eikä vain liikenteen osalta.

Lippujärjestelmän toimivuus ja selkeys on varmistettava

Tampereen seudulla Nysse-liput tulee toimia myös 2030-luvulla niin lähikuin kaukojunissa. Junien lippulaitteiden yhteen toimivuus eri lippujärjestelmissä on varmistettava.

Asiaa kokouksessa selostavat liikennejärjestelmäpäällikkö Eero Kauppi-
nen ja joukkoliikennejohtaja Mika Periviita.

146 § SIVISTYPALVELUJEN SEUDULLISET TILANNEKATSAUKSET

	Seutuhallitus 26.11.2025
Päätösehdotus.	Seutujohtaja Nurminen: Seutuhallitus päättää merkitä tiedoksi vuoden 2024 sivistyspalvelujen seudulliset tilannekatsaukset.
Päätös.	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Käsittelyvaiheet.	Sivistyspalvelujen työryhmä 23.10, kuntajohtajakokous 21.11.
Liitteet.	Tilannekatsaukset varhaiskasvatus, perusopetus ja lukiokoulutus 2024
Tiedoksi.	Jäsenkunnat
Perustelut.	Hyvinvointipäällikkö Nordling

Tausta

Seututiedon tuottaminen ja ylläpitäminen yhteistyön keskeisissä teemoissa on olennainen osa seututyöryhmien työskentelyä.

Sivistyspalvelujen seudulliset tilannekatsaukset kokoavat yhteen Tampereen kaupunkiseudun kahdeksan kunnan esi- ja perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja lukiokoulutuksen keskeiset tunnusluvut. Tampereen kaupunkiseudulla on tehty nykymuotoisia tilannekatsauksia (aik. seutuvertailut) vuodesta 2017 lähtien.

Tampereen kaupunkiseutu hankkii tilannekatsaukset Tampereen kaupungin sivistyspalvelujen controller Henrik Hiekkataipaleelta, joka valmistaa katsaukset tiiviissä yhteistyössä seudun kuntien opetuksen, varhaiskasvatuksen ja lukiokoulutuksen asiantuntijoiden kanssa. Tämän vuoden katsauksissa käytettävät tiedot on kerätty kaupunkiseudun kunnilta 2025. Tiedot koskevat vuotta 2024. Lisäksi lähteenä on käytetty Kuntaliiton, Tilastokeskuksen ja Opetushallituksen tietoja.

Sivistyksen tilannekatsaukset ovat osa seudullista oppimis- ja kehittämistyötä, joka rakentaa syvällisempää ymmärrystä palveluista ja tulevaisuuden tarpeista sekä auttaa seudun kuntia kehittämään toimintaa edelleen. Tilannekatsaukset toimivat tietopankkina myös päätöksenteossa esimerkiksi kuntien talousarvioita valmisteltaessa.

Vuoden 2024 tulostiedot**Varhaiskasvatus:**

- Varhaiskasvatusikäisten lasten määrä laski seudullisesti hieman, noin 0,5 %. Lasku selittyy pääosin Tampereen varhaiskasvatusikäisten ikäluokkamutoksilla.
- Syntyvyys koko maassa laski edelleen edellisvuodesta ja tämä näkyi myös varhaiskasvatusikäisten määrässä etenkin kehyskunnissa. Syntyvyyden laskua tasoittaa seudullinen muuttovoitto, ja Tampereen osalta kasvava maahanmuutto.
- Osallistumisaste varhaiskasvatuspalveluihin pysyi lähes viime vuoden tasolla. Alle 3-vuotiaiden osallistuminen varhaiskasvatukseen on säilynyt edellisen vuoden tasolla. Tuen lainsäädännön uudistus on lisännyt laskennallisten lasten määrää edelliseen vuoteen verrattuna.
- Varhaiskasvatuksen kustannustaso nousi edelliseen vuoteen nähden. Nousua selittää henkilöstömenojen kasvu sekä palkkaratkaisun että tuen tarpeen kasvun myötä. Myös kiinteistökulut nousivat joissakin kaupunkiseudun kunnissa selvästi. Esiopetuksen erilaiset järjestämistavat kunnissa tuottavat haasteita lapsikohtaisen kustannuksen laskemiseen.
- Toteutuneen hoitopäivän hinta pysyi edellisvuoden tasolla. Hoitopäivät kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna, joka kompensoi kustannusten kasvua.
- Keskimääräinen lapsikohtainen asiakasmaksu pysyi sekin edellisvuoden tasolla. Maksutonta varhaiskasvatusta saavien osuus on kasvanut, mutta myös korkein asiakasmaksu nousi 1.8.2024 alkaen.
- Palvelusetelin käyttö on tasaantunut kaikissa kaupunkiseudun kunnissa viime vuosina ja vuonna 2024 lasten määrä palvelusetelipäiväkodeissa laski edelliseen vuoteen verrattuna 80 lapsella.

Esi- ja perusopetus:

- Perusopetuksen oppilasmäärä laski kaupunkiseudulla 370 oppilaalla (-1 %). Oppilasmäärä laski lähes jokaisessa kaupunkiseudun kunnassa.
- Esiopetuksen oppilasmäärä säilyi kaupunkiseudulla edellisvuoden tasolla, mutta oppilasmäärän muutos oli kuntakohtaista.
- Keskimääräinen ryhmäkoko ei muuttunut edellisvuodesta vuosiluokilla 1–6, mutta kasvoi hieman vuosiluokilla 7–9.
- Oppilaskohtaiset kustannukset kasvoivat maltillisesti, 2,3 %. Kasvu selittyy kokonaan opetuksen kustannusten kasvusta.
- Tukea tarvitsevien oppilaiden osuus on edelleen kasvanut. Tehostetun tuen oppilaiden osuus on kasvanut 1,4 prosenttiyksiköllä ja erityisen tuen oppilaiden osuus puolella prosenttiyksiköllä. Valtakunnallisesti vertailluna tukea saavien oppilaiden osuus kasvoi eniten Pirkanmaalla.

- Osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan on vakiintunut molempien vuosiluokkien osalta.
- Kuraattori- ja psykologipalvelut ovat Pirhan järjestämiä. Kuraattori-resurssit ovat jakautuneet kuntien välillä tasaisesti, mutta psykologipalveluiden resurssoinnissa on kuntakohtaista vaihtelua.

Lukiokoulutus:

- Lukiokoulutuksen opiskelijamäärä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna lähes 300 oppilaalla ja viidessä vuodessa yli 1100 oppilaalla. Opiskelijamäärät kasvoivat lähes kaikissa kunnissa. S2 -opiskelijoiden määrä nousi 12 %, mutta osuus on edelleen matala.
- Tamperelaisten opiskelijoiden osuus kaupungin lukioissa oli 66 %. Kangasalla (90 %), Nokialla (85%) ja Pirkkalassa (82%) kotikunnan opiskelijoiden osuus oli korkeinta kaupunkiseudun kunnista.
- Opiskelijakohtainen kurssimäärä pysyi keskimäärin edellisvuoden tasolla.
- Opiskelijakohtaisissa kustannuksissa on isohkoa kuntakohtaista vaihtelua. Kustannuskehitys edelliseen vuoteen oli pääosin maltillista.
- Katsaukseen on kerätty kuntien itse valtiosuusjärjestelmään ilmoittama tieto opetustunnin hinnasta ja opiskelijakohtaisista opetustunneista. Opetustunnin hinnassa on vain pieniä kuntakohtaisia eroja.
- Valtiosuuksien kattavuus on pysynyt pääosin edellisvuoden tasolla. Vuoden 2024 yksikköhinta perustui edelleen pandemiaa edeltävän vuoden 2019 indeksitarkistettuihin kustannuksiin. Jokainen kunta koulutuksen järjestämisestä riippumatta osallistuu lukiokoulutuksen rahoitukseen valtiosuusjärjestelmän kautta.
- Kuraattori- ja psykologipalvelut olivat toista vuotta Pirhan järjestämiä. Palvelut ei kuitenkaan kohdistu kuntien välille täysin tasaisesti ja etenkin kuraattoriresurssit vaihtelivat kunnittain.
- Keskimääräinen opiskeluaika pitenee, mutta osassa kunnista opiskeluaika pysyi edellisvuoden tasolla.

Asiaa kokouksessa selostaa Henrik Hiekkataipale.

147 § SEUTUSTRATEGIAN PÄIVITYS, KUNNANHALLITUSTEN YHTEISEN TYÖPAJAN KOOLLE KUTSUMINEN

Päätösehdotus.	<p>Seutuhallitus 26.11.2025</p> <p>Seutujohtaja Nurminen:</p> <p>Seutuhallitus päättää</p> <p>kutsua kunnanhallituksen koolle yhteiseen työpajaan kuntajohtajakokouksessa päätettynä ajankohtana 3.2. klo 16-18,</p> <p>esittää, että kunnat huolehtivat jäsenten osallistumisesta sekä kokouspalkkioista ja kulukorvauksista,</p> <p>että kuntayhtymä vastaa työpajan valmistelusta ja siitä aiheutuvista muista kustannuksista.</p>
Päätös.	Päätösehdotus hyväksyttiin
Käsittelyvaiheet.	Kuntajohtajakokous 21.11.
Tiedoksi.	Jäsenkunnat
Perustelut.	<p>Seutujohtaja Nurminen</p> <p>Seutustrategia ohjaa seutuyhteistyötä strategian vision, pääviestien ja strategisten tavoitteiden suuntaan. Seutustrategian valmistelu on seutuhallituksen keskeisin tehtävä. Seutuhallitus vastaa strategian valmistelusta ja valtuustot hyväksyvät strategian seutuhallituksen esityksestä.</p> <p>Seutuhallitus hyväksyi kokouksessaan 29.10. seutustrategian päivityksen käynnistämisen ja alustavat työvaiheet ja aikataulun. Strategian valmistelun työvaiheisiin sisältyy kunnanhallitusten yhteistyöpaja, jonka tavoitteena on tunnistaa Tampereen kaupunkiseudun kuntien yhteinen näkemys ja tahtotila strategian päivityksen suuntaviivoista. Työpajassa on tarkoitus osallistaa kuntien keskeiset päättäjät, ja keskustella seutustrategian tavoitteista ja prioriteeteista aiempien työvaiheiden tulosten pohjalta.</p> <p>Työpaja järjestetään Tampere-talossa helmikuun 2026 alkupuolella. Kuntajohtajakokous päättää yhteiskokouksen päivämäärän kokouksessaan 21.11., ja ehdottaa seutuhallitukselle, että se kutsuu kunnanhallitukset koolle yhteiseen työpajaan.</p> <p>Kunnanhallitusten yhteistyöpajan ajankohta viedään seutuhallituksen kautta tiedoksi jäsenkuntien hallituksille. Jäsenkunnat vastaavat</p>

osallistujien kokouspalkkioista ja kulukorvauksista, kuntayhtymä vastaa työpajan muista kustannuksista.

148 § SEUTUJOHTAJAN PÄÄTÖSPÖYTÄKIRJAT**Seutuhallitus 21.11.2025**

Päätösehdotus.

Seutuhallituksen puheenjohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

merkitä tiedoksi seutujohtajan tekemät päätökset ajalla 22.10.-18.11.2025,

että päätöksiä ei oteta seutuhallituksen käsiteltäviksi.

Päätös.

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Liitteet.

Koonti seutujohtajan päätöksistä.

Lisätietoja.

Hallintopäällikkö Saija Palosaari
puh. 044 423 5389, saija.l.palosaari@tamperenseutu.fi

Perustelut:

Hallintopäällikkö Palosaari

Kuntalain 92 §:n sisältyvät määräykset viranhaltijapäätösten ottamisesta seutuhallituksen käsiteltäväksi.

Kuntayhtymän hallintosäännössä on tarkempia määräyksiä asioista, joista seutujohtaja päättää. Lisäksi seutuhallitus voi päätöksellään delegoida päätöksenteon asiassa seutujohtajalle.

Seutuhallitukselle esitetään seutujohtajan päätöspöytäkirjat asioiden mahdollista käsiteltäväksi ottamista varten.

Pöytäkirjat ovat luettavissa ennen kokousta seututoimistolla.

149 § SEURAAVAT KOKOUKSET

Seutufoorumi Tampere-talo 11.12. klo 13.30-17 (ohjelma liitteenä)

17.12 kokous Tampella klo 9–11.00, joululounas tarjotaan kokouksen jälkeen **Finlaysonin palatsissa klo 11.15-12.30.**

Aiheina mm.

Talousarvio 2026

Asumisen laatuohjelman valmistelu

Seudun viherrakenne -hankkeen käynnistyminen

Seututyöryhmien päivitys

Sidonnaisuusilmoitukset

Vuoden 2026 kokoukset

28.1., 4.3., 25.3. (Nokia), 29.4. (Yhteiskokous KJK Tampere-talo), 27.5., 17.6., 26.8., 30.9., 28.10., 25.11. (Kangasala), 16.12.

Seutupäivä Pirkkalassa 4.6.2026

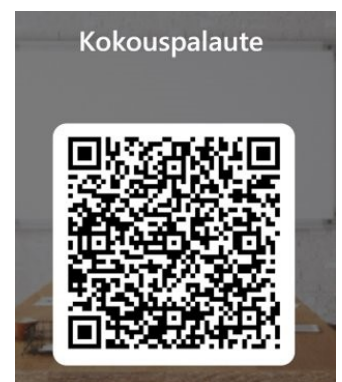
150 § MUUT ASIAT

Ei muita asioita.

Osana toiminnan kehittämistä kuntayhtymä kokoaa palautetta keskeisten toimijoiden kokouksista. Palautteen voi antaa linkissä:

<https://forms.office.com/e/Sb78TEicTK>

tai lukemalla mobiililaitteella QR-koodin:

151 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.02.